

Zitting 1977–1978

14 490

Wijziging van de regeling van de inkomstenbelasting en de loonbelasting met betrekking tot de buitengewone lasten met het oog op één-oudergezinnen

Nr. 7

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 30 september 1977

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vragen naar het oordeel van de ondergetekende over de suggestie van mevrouw H. Snijders-Borst in het Weekblad voor Fiscaal Recht, nr. 5329, om de kosten van kinderopas buitenshuis – mits doorgaans op meer dan twee dagen per week – eveneens aftrekbaar te stellen. Als kosten van oppas buitenshuis worden door haar genoemd de kosten van een crèche en die voor de hulp van een gastgezin. Ook de leden van de fractie van het C.D.A. stellen met betrekking tot crèchekosten een vraag, namelijk in hoeverre deze kosten, gelet op de strekking van het wetsontwerp, onder de voorgestelde regeling zouden zijn te brengen. Naar aanleiding hiervan merkt de ondergetekende het volgende op.

De strekking van het wetsontwerp is voor hoge extra kosten van één-oudergezinnen met jonge kinderen – in het bijzonder voor die van weduwnaars met jonge kinderen – fiscaal een voorziening te treffen die in voldoende mate recht doet wedervaren aan de verschillen in draagkracht bij een bepaald inkomen. Waar hiervan met name sprake kan zijn bij uitgaven voor gezins-hulp, is de voorgestelde regeling hiertoe beperkt gehouden. Daarbij heeft mede als overweging gegolden, zoals in de memorie van toelichting is aangegeven in het onderdeel «De grondgedachte van de voorgestelde regeling», dat in het fiscale vlak reeds voorzieningen bestaan voor door de hierbedoelde groep personen te maken extra kosten. Deze voorzieningen – te weten de saldo-aftrek voor de vrouw en de aftrek onvolledig gezin ten bedrage van onderscheidenlijk f 1998 en f 2909 voor 1977 – kunnen, zoals de ondergetekende eveneens heeft opgemerkt in die memorie (blz. 8), worden geacht in voldoende mate op te wegen tegen te maken relatief lage extra kosten, waaronder kosten van oppas. In dit verband vestigt hij er nog de aandacht op, dat de verschuldigde ouderbijdrage voor het verblijf van een kind in een crèche wordt vastgesteld naar draagkracht. Verwezen zij naar de Rijksbijdrageregeling Kinderdagverblijven (Beschikking van de Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van 1 mei 1977, Stcrt. 92). Uitgangspunt voor de vaststelling van die draagkracht is het nettogezinsinkomen per maand (d.i. het gezinsinkomen exclusief kinderbijslag en incidentele vergoedingen en na aftrek van belastingen en sociale lasten). Blijkens de aan die beschikking toegevoegde tabel van ouderbijdragen voor kinderdagverblijven bedraagt de bijdrage voor plaatsing van een kind in een dagverblijf gedurende de hele dag maximaal f 10 per maand bij een netto-gezinsinkomen van minder dan f 1175 per maand, welke bijdrage oploopt

met f 5 of f 6 bij stijging van het maandinkomen met f 25 of gedeelten daarvan tot maximaal f 255 per maand bij een nettogezinsinkomen van f 2200 of meer per maand. Gelet op de hoogte van deze bedragen en op die van de reeds bestaande fiscale voorzieningen zou het brengen van crèchekosten onder de voorgestelde regeling leiden tot in beginsel dubbele aftrek. De ondergetekende ziet daartoe geen aanleiding. Hieraan doet niet af het feit, dat de voor oppas in een kinderdagverblijf verschuldigde ouderbijdrage 1 tot maximaal 11,5% van het nettogezinsinkomen bedraagt, waardoor zich slechts zelden, en dan nog tot relatief geringe bedragen, de situatie zou voordoen dat deze kosten de voor aftrek volgens de voorgestelde regeling opgenomen drempel van 15% van het onzuivere inkomen te boven zouden gaan.

Overigens zou zulk een aftrekmogelijkheid voor de hierbedoelde kosten bij aanwezigheid van een gezinshulp in een één-oudergezin naar het oordeel van de ondergetekende in strijd komen met het rechtsgevoel, nu die mogelijkheid niet bestaat met betrekking tot crèchekosten, uitgegeven door een gehuwde belastingplichtige wiens jonge kinderen worden opgevoed en verzorgd door zijn thuis werkende echtgenote. Omtrent de hoogte van de kosten voor de hulp van een gastgezin staan de ondergetekende geen gegevens ter beschikking. Het komt hem echter voor dat deze kosten niet of niet in betekenende mate naar boven zullen afwijken van de ouderbijdrage die is verschuldigd bij oppas in een kinderdagverblijf. Een uitbreiding van de voorgestelde regeling met deze kosten acht hij dan ook evenmin noodzakelijk.

De leden van de P.v.d.A.-fractie informeren nog naar het bedrag dat zou zijn gemoeid met het in het kader van de voorgestelde regeling als buitengewone last aftrekbaar stellen van vorenbedoelde kosten van kinderoppas buitenshuis. Zoals uit het vorenstaande volgt, kan dit bedrag worden gesteld op + PM.

De leden van de C.D.A.-fractie vragen naar de visie van de ondergetekende op de introductie van de «gezinshulpkind»-gedachte, zoals die in vorenvermeld artikel in het Weekblad voor Fiscaal Recht wordt ontwikkeld. Deze gedachte beoogt in de aftrek als buitengewone last een grotere differentiatie naar aantal en leeftijd van de kinderen te bewerkstelligen. Genoemde leden merken op, dat aldus nog wat sterker rekening wordt gehouden met het draagkrachtbeginsel. De ondergetekende is van oordeel dat bedoelde gedachte niet moet worden overgenomen. Immers voor de alleenstaande ouder is de hoogte van de kosten van een gezinshulp meer afhankelijk van de arbeidsduur van de gezinshulp in zijn gezin dan van het aantal en de leeftijd van zijn jonge kinderen. Dat de aard van de werkzaamheden van een gezinshulp mede wordt bepaald door het aantal en de leeftijd van de kinderen is vanzelfsprekend. De ondergetekende heeft dit ook onderkend zoals blijkt uit de memorie van toelichting, alwaar hij schrijft, dat het voor de alleenstaande ouder gaat om «hulpverlening in de huishoudelijke sfeer doch in het bijzonder voor de verzorging en de opvoeding van zijn jonge kinderen» (blz. 4, in gelijke zin op blz. 7). Dat de taak van een gezinshulp niet uitsluitend bestaat uit de verzorging en de opvoeding van de kinderen acht hij dan ook geen reden tot een andere opzet van de regeling. Bovendien gaat een regeling waarbij aantal en leeftijd van de kinderen via een puntenstelsel de grootte van de aftrek van de kosten van gezinshulp bepalen voorbij aan het feit dat, zoals ook in bedoeld artikel wordt aangeduid, het tijdsbeslag voor de verzorging en de opvoeding van de kinderen, ook bij gelijke leeftijd, aanmerkelijk uiteen kan lopen. Voorts zal de ouder die gezinshulp moet aantrekken in de regel niet in staat zijn dit op maat gesneden te doen, zoals in het aangehaalde artikel impliciet wordt verondersteld. Mede om deze redenen is de ondergetekende van oordeel dat een regeling op basis van «gezinshulpkind»-gedachte niet beter de draagkracht van de alleenstaande ouder benadert dan de in het wetsontwerp voorgestelde regeling.

Het bevreedt de ondergetekende dat de leden van de P.v.d.A.-fractie, die met interesse hebben kennis genomen van de uiteenzetting in de memorie van antwoord, blz. 6, met betrekking tot de benedengrens, niettemin de in-

druk hebben gekregen dat de aldaar gebruikte percentages zijn gehanteerd zonder acht te slaan op de (inkomens)positie van de lagere inkomensgroepen. Zoals de ondergetekende aan de hand van de aldaar gegeven berekeningen naar zijn mening overtuigend heeft aangetoond, werkt de als benedengrens voorgestelde algemene drempel van 15% van het onzuivere inkomen juist ten gunste van de lagere inkomensgroepen. Ten gevolge van het feit dat van lagere inkomens naar verhouding minder belasting wordt geheven dan van hogere inkomens, is het nominale bedrag van de door de voorgestelde maatregel minder verschuldigde inkomsten- of loonbelasting en eventueel minder verschuldigde premie AOW/AWW, zoals onder meer blijkt uit het in die memorie opgenomen overzicht VI, hoger naarmate het onzuivere inkomen groter is.

Het effect van de progressie in de inkomsten- en de loonbelasting werkt nu eenmaal ook door ingeval de draagkracht van een belastingplichtige beïnvloedende uitgaven, zoals die wegens buitengewone lasten, het inkomen verkleinen. Dit betekent evenwel nog niet dat de uit de regeling voortvloeiende lastenverlichting, uitgedrukt in een percentage van het onzuivere inkomen of het totaal van de volgens de huidige regeling verschuldigde belasting en premies volksverzekering, ook stijgt bij toeneming van het onzuivere inkomen. Het tegendeel is het geval, zoals blijkt uit het navolgende overzicht.

Voorgestelde regeling bij f 23 800 kosten voor gezinshulp voor hele dagen

Onzuiver inkomen	Belasting en premie AOW/AWW volgens de huidige regeling	Minder verschuldigde belasting en premie AOW/AWW t.o.v. de huidige regeling		
		nominaal	in % van onzuiver inkomen	in % van huidige belasting en premie
25 000	4 725	4483	17,93	94,88
30 000	6 514	5587	18,62	85,77
35 000	8 519	6532	18,66	76,68
40 000	10 528	6777	16,94	64,37
45 000	12 651	6899	15,33	54,53
50 000	14 749	6751	13,50	45,77
63 000	21 249	7138	11,33	33,59
76 000	28 914	7316	9,63	25,30
96 000	41 461	7936	8,27	19,14
116 000	54 704	8308	7,16	15,19
136 000	68 405	8609	6,33	12,59
156 000	82 405	8680	5,56	10,53
176 000	96 413	8688	4,94	9,01

De ondergetekende is dan ook van mening ook thans geen gevolg te moeten geven aan het pleidooi van genoemde leden om voor de lagere inkomensgroepen een lagere benedengrens in de regeling op te nemen.

De vergelijkbare effecten van een benedengrens van 10 en 12 percent bij onzuivere inkomens van respectievelijk f 20 000, f 25 000 en f 30 000, waarnaar deze leden vragen, blijken uit de volgende overzichten. In herinnering zij gebracht de aan de overzichten V, VI en VII in de memorie van antwoord voorafgaande opmerking, dat bij lagere inkomens de financiering van de kosten van een gezinshulp die in dienstbetrekking staat tot de ouder van een één-oudergezin niet of slechts zeer ten dele uit het besteedbare inkomen van de ouder zal kunnen geschieden. De aan de buitengewone-lastenregeling ten grondslag liggende veronderstelling dat die lasten uit het inkomen worden voldaan, beantwoordt hier derhalve niet aan de werkelijkheid.

Huidige regeling (tarief 1977)

	20 000	25 000	30 000
Onzuiver inkomen	20 000	25 000	30 000
Verschuldigde belasting (tariefgroep 3 met kinderaftrek voor 1 kind)	2 137	3 341	4 750
Verschuldigde premie AOW/AWW	2 380	2 975	3 570
	4 517	6 316	8 320
Verschuldigd, rekening houdend met de saldo-aftrek voor de vrouw en de aftrek onvolledig gezin, aan belasting	1 002	2 097	3 291
aan premie AOW/AWW	2 033	2 628	3 223
	3 035	4 725	6 514
Belasting- en premievermindering volgens de huidige regeling	1 482	1 591	1 806

Regeling bij f 23 800 kosten voor gezinshulp voor hele dagen en een drempel van 10 in plaats van 15 percent

	20 000	25 000	30 000
Onzuiver inkomen	20 000	25 000	30 000
Bij zulk een regeling verschuldigd aan belasting	—	—	—
aan premie AOW/AWW	—	94	748
	—	94	748
Volgens de huidige regeling verschuldigd aan belasting en premie AOW/AWW	3 035	4 725	6 514
Minder verschuldigde belasting en premie AOW/AWW t.o.v. de huidige regeling	3 035	4 631	5 766
Totaal minder verschuldigd (incl. de huidige regeling)	4 517	6 222	7 572

Regeling bij f 23 800 kosten voor gezinshulp voor hele dagen en een drempel van 12 in plaats van 15 percent

	20 000	25 000	30 000
Onzuiver inkomen	20 000	25 000	30 000
Bij zulk een regeling verschuldigd aan belasting	—	—	—
aan premie AOW/AWW	—	153	820
	—	153	820
Volgens de huidige regeling verschuldigd aan belasting en premie AOW/AWW	3 035	4 725	6 514
Minder verschuldigde belasting en premie AOW/AWW t.o.v. de huidige regeling	3 035	4 572	5 694
Totaal minder verschuldigd (incl. de huidige regeling)	4 517	6 163	7 500

Regeling bij f 11 794 kosten voor gezinshulp voor halve dagen en een drempel van 10 in plaats van 15 percent

	20 000	25 000	30 000
Onzuiver inkomen			
Bij zulk een regeling verschuldigd aan belasting	—	245	1 228
aan premie AOW/AWW	868	1 522	2 177
	868	1 767	3 405
Volgens de huidige regeling verschuldigd aan belasting en premie AOW/AWW	3 035	4 725	6 514
Minder verschuldigde belasting en premie AOW/AWW t.o.v. de huidige regeling	2 167	2 958	3 109
Totaal minder verschuldigd (incl. de huidige regeling)	3 649	4 549	4 915

Regeling bij f 11 794 kosten voor gezinshulp voor halve dagen en een drempel van 12 in plaats van 15 percent

	20 000	25 000	30 000
Onzuiver inkomen			
Bij zulk een regeling verschuldigd aan belasting	—	333	1 365
aan premie AOW/AWW	915	1 582	2 248
	915	1 915	3 613
Volgens de huidige regeling verschuldigd aan belasting en premie AOW/AWW	3 035	4 725	6 514
Minder verschuldigde belasting en premie AOW/AWW t.o.v. de huidige regeling	2 120	2 810	2 901
Totaal minder verschuldigd (incl. de huidige regeling)	3 602	4 401	4 707

De leden van de C.D.A.-fractie, die het ook is opgevallen dat de aftrek voor de lagere inkomens ten opzichte van de veronderstelde noodzakelijke kosten slechts beperkt soelaas kan bieden, constateren dat maatregelen in de fiscale sfeer dienen te leiden tot een rechtvaardiger belastingheffing, hetgeen tevens aangeeft een beperking van de mogelijkheden via de fiscale invalshoek. De ondergetekende onderschrijft deze zienswijze.

Deze leden vragen zich af, of de bedoeling van de regeling – welke door hen wordt omschreven als het verschaffen van een fiscale verlichting aan buiten de huishouding werkenden ten behoeve van noodzakelijk gebleken gezinshulp – niet zou worden verduidelijkt door in de wettekst op te nemen dat de belastingplichtige werkzaam moet zijn buiten het huishouden. Bij deze weergave van de bedoeling van de regeling worden de kosten van de gezinshulp kennelijk gezien als een gevolg van het buitenshuis werkzaam zijn van de alleenstaande ouder. De aan het wetsontwerp ten grondslag liggende gedachte is evenwel dat de kosten van gezinshulp in een één-oudergezin moeten worden gezien als het gevolg van het ontbreken van de partner die mede de opvoeding en de verzorging van de kinderen op zich nam. Vandaar dat de regeling er een is in het kader van de buitengewone lasten. Het is dan ook niet van belang of de alleenstaande ouder al dan niet buitenshuis werkzaam is, al zal het aanstellen van een gezinshulp in een één-oudergezin – zoals ook is vermeld in de memorie van toelichting, blz. 14 – als regel daarmee wel verband houden. De vraag van genoemde leden beantwoordt de ondergetekende dan ook ontkennend. Overigens valt nog op te merken dat situaties, waarin een alleenstaande ouder die niet buitenshuis werkzaam is omdat de financiële noodzaak daartoe ontbreekt, toch een gezinshulp in dienstbetrekking neemt voor de opvoeding en de verzorging van zijn kind of kinderen beneden 14 jaar, zich in zulk een onbetekende mate zullen voor-

doen, dat het stellen van bedoelde voorwaarde ook uit dien hoofde kan worden gemist.

Ten slotte stellen deze leden de vraag of zou kunnen worden bevorderd dat voor gehuwden fiscaal een niet nadeliger situatie ontstaat dan voor samenwonende één-oudergezinnen. De ondergetekende verstaat deze vraag tegen de vorenvermelde achtergrond van het verschaffen van een fiscale verlichting aan buiten de huishouding werkenden. Nu aan het wetsontwerp een ander uitgangspunt ten grondslag ligt – het niet te kort doen aan het draagkrachtbeginsel ten aanzien van alleenstaande ouders met jonge kinderen met betrekking tot die uitgaven welke zij doen om hun gezin op een aanvaardbaar verzorgings- en bestaansniveau bijeen te houden –, is de ondergetekende van oordeel dat de grond ontvalt aan de door deze leden gemaakte vergelijking.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. van Rooijen